

2014-02-20

Underlag till utbildningsprocessen vid KTH

KTH Administration Assessment Exercise – Teacher Support

Johanna Enberg, Anders Håkansson och Göran Melin

Faugert & Co Utvärdering AB

Underlag till utbildningsprocessen vid KTH
KTH Administration Assessment Exercise – Teacher Support

Faugert & Co Utvärdering AB, februari 2014

Johanna Enberg, Anders Håkansson och Göran Melin

Innehållsförteckning

1. Uppdraget	1
1.1 Genomfört arbete	1
2. Inledning	2
3. Service	2
3.1 Den pedagogiska utbildningen och fortbildningen för lärarna	2
3.2 Lärarutbildarna	3
3.3 Pedagogisk utvecklare	4
3.4 Löpande stöd och support – synen på digitala stödsystem	4
4. Styrning och kompetens	8
4.1 Administration kopplad till undervisning	8
4.2 Övergripande styrning och samordning av systemstöd	8
4.3 Möjligheten till påverkan och inflytande när det gäller lärarstöd	9
5. Kostnader	10
6. Reflektioner och diskussion	11

1. Uppdraget

I denna rapport redovisas ett sammandrag av ett antal intervjuer som har genomförts i syfte att ta reda på hur verksamheten med lärarstöd vid KTH fungerar. Avslutningsvis kommenteras resultaten och förslag till framtida åtgärder lämnas i en avslutande, reflekterande diskussion.

Underlaget kommer att ingå som en del i projektet om KTH:s lärarstöd, vilket i sin tur är en del i ett vidare underlag för KTH:s självvärdering inom det lärosätesövergripande projektet Administrative Assessment Exercise (AAE), där universitetets administrativa processer ska genomlysas.

Delprojektet om KTH:s lärarstöd ska behandla det direkta stöd som erbjuds för lärare och fokus ligger på följande:

- En minskad administrativ börda för lärare
- Att bidra till ökad genomströmning vid KTH
- Att bidra till studenters upplevelse av ökad utbildningskvalitet

Redovisningen av intervjuerna i rapporten är uppdelad i områdena service, styrning och kompetens och kostnad.

1.1 Genomfört arbete

Faugert & Co Utvärdering AB har under perioden januari–februari 2014 genomfört det arbete som redovisas i denna rapport. Studien har genomförts av Johanna Enberg, Anders Håkansson och Göran Melin.

Datainsamlingen har bestått av:

- Ett uppstartsmöte
- Dokumentstudier
- Nio djupintervjuer med lärarutbildare
- Två fokusgrupper med lärare vid KTH
- Fyra djupintervjuer med grundutbildningsansvariga

Sammanlagt 23 personer har intervjuats. Under arbetets gång har ett antal avstämningsmöten ägt rum.

De intervjuer som genomförts har utgått ifrån följande områden:

- Utbildning och fortbildning för lärare
- Löpande stöd och support
- Administration kopplad till undervisning
- Övergripande styrning och samordning av systemstöd
- Möjligheten till påverkan och inflytande när det gäller lärarstöd
- Framtida behov av lärarstöd
- En ökad utbildningskvalitet och en ökad genomströmning vid KTH

2. Inledning

I denna rapport redovisas en sammställning av den information som har framkommit i intervjuerna med lärarutbildare, lärare och grundutbildningsansvariga på KTH. De synpunkter som framkommer målar tillsammans upp en relativt negativ bild av lärarnas situation. Det bör därför påpekas att denna undersökning är gjord i syfte att identifiera på vilket sätt stödet och administrationen kan utvecklas och därmed ligger det i undersökningens natur att de som deltagit i undersökningen fokuserar på negativa aspekter i sina svar.

Flera lärare betonar likafullt att de ser väldigt positivt på att undervisa på KTH. Även om vissa administrativa göromål kan skapa frustration så är det enligt lärarna trots allt en angenäm upplevelse att undervisa och interagera med studenter och flera menar att det positiva utbytet med studenterna är skälet till att de arbetar vid KTH.

Det övergripande intrycket av intervjuerna är att arbetsätt och organisation kring undervisningen skiljer sig åt mellan institutioner, program och framförallt skolor. Olikheterna är starkt betingade av de olika förutsättningarna som finns till följd av organisering, tillgång till administrativa resurser, traditioner och kompetens bland personalen med mera.

3. Service

3.1 Den pedagogiska utbildningen och fortbildningen för lärarna

På frågan om hur lärarna uppfattar den högskolepedagogiska enheten, som erbjuder de obligatoriska högskolepedagogiska kurserna, framkommer både en positiv och en negativ syn, men den positiva överväger.

Det finns å ena sidan lärare som anser att kurserna inte är särskilt bra och de menar att kurserna inte har med lärarnas erfarenheter att göra. Enheten för högskolepedagogik har ett alltför samhällsvetenskapligt fokus, har inte en inriktning mot metodik och förstår t.ex. inte matematikens didaktik. Å andra sidan finns det lärare som inledningsvis har en tveksam inställning till kursen, men när de väl deltar i kurserna tycker de att det är en positiv upplevelse. De negativa attityderna är snarare ett tecken på att en del personer redan tycker att de kan allt redan, menar några lärare.

Flera lärare menar att de har goda erfarenheter av de högskolepedagogiska kurserna och att de är väl fungerande. Det är bra att träffa andra lärare med andra erfarenheter vid kurserna, säger några lärare, annars träffar man inte så många andra lärare från andra skolor.

Det är positivt att enheten för högskolepedagogik medvetandegör lärarna om hur man kan arbeta i lag och hur det går att designa kursen istället för att ge kursen. Ett antal lärare menar att enheten för högskolepedagogik vet vad det innebär att undervisa och studera på en teknisk högskola och lärarna känner förtroende för enheten. De är dessutom bra på att ha studenterna i fokus. Flera menar att de pedagogiska kurserna har gett stora effekter på kvaliteten på lärarkåren. En lärare anser att enheten för högskolepedagogik har utvecklats enormt mycket från att ha inlett sin verksamhet i form av en seminarierie.

Enheten för högskolepedagogik skulle kunna utveckla och till viss del utvidga sin verksamhet till att ge ytterligare stöd till lärarna, anser ett antal lärare. Idag erbjuder enheten främst ett pedagogiskt stöd. Ett förslag som framkommer är att lärarna skulle kunna tränas i ledarskap. Ett annat förslag är att enheten för högskolepedagogik skulle kunna stödja de pedagogiska utvecklarna i hur man utvecklar kursanalyser, eftersom det bland vissa lärare saknas kunskap om hur man gör bra enkäter och utvärderingar. Några lärarutbildare vittnar om att pedagogik har fått något högre status bland lärarna på senare år.

Dessutom finns behov av stöd till utvärderingar för att få reda på hur man är som lärare. Många uppfattar det som problematiskt och krävande att både beforska sin verksamhet och ägna sig åt ämnesdidaktik. Lärarna skulle behöva få hjälp med att få undervisningen beforskad. Här skulle enheten för högskolepedagogik kunna avlasta lärarna och stödja dem.

En lärare framhåller att mycket redan är infört då det gäller lärarnas undervisningssituation och att det fungerar bra, men att alla lärare inte känner till vad det finns för tekniska hjälpmedel.

Enheten för högskolepedagogik är relativt centralstyrd och borde komma ut och stödja istället för att stå och tala om hur man ska göra, anser några lärare. En lärare menar att personal från enheten för högskolepedagogik skulle behöva komma ut till KTH:s förortscampus och informera om olika stödsystem och kring t.ex. e-lärande.

Enheten för högskolepedagogik skulle generellt kunna ha som sin roll att bevaka och bejaka goda exempel och initiativ samt förmedla information mellan lärare och stödsystemen, menar flera av de lärare som vi har intervjuat.

3.2 Lärarutbildarna

I undersökningen ställdes också frågor till lärarutbildare om lärarstödet, bl.a. om vad som styr efterfrågan på stöd och huruvida det är möjligt för lärarna att uppnå en ökad effektivitet. Ett antal problematiska omständigheter framkommer.

Flera lärarutbildare framhåller att de oftare borde fråga lärarna om deras behov, men att det inte alltid är så lätt eftersom enheten har begränsade resurser och inte kan uppfylla alla behov som de ca 1000 lärarna vid KTH har. En lärarutbildare understryker att det är viktigt att enheten arbetar mot grupper och program, snarare än mot enskilda lärare.

Ett annat problem är att den centrala ledningen har gett enheten för högskolepedagogik i uppdrag att stödja lärarna, men lärarna vill inte alltid ha hjälp. Lärarstödjarna upplever att de som tar emot stödet ofta är väldigt nöjda. En lärarutbildare menar att många lärare tror att enheten för högskolepedagogik finns för att de ska kunna avlastas, men det är inte enhetens uppgift att erbjuda sin tid för att avlasta lärarna, utan att hjälpa dem att bli bättre i sin undervisning. Det finns en konflikt mellan hur lärarna ser på enheten för högskolepedagogik och det uppdrag som enheten har – den ska stödja men marknadsförs som en resurs.

En lärarutbildare lyfter fram att stödet till enskilda lärare blir *ad hoc* och att urvalet och styrning av projekt inte alltid fungerar så effektivt på enheten. De på enheten lever inte som de lär; uppföljning sker inte alltid och kvaliteten brister ibland. Det finns heller inga etablerade projektmetoder på enheten. Effektiviteten och kvaliteten i arbetet skulle kunna förbättras om uppföljningen och de interna arbetsprocesserna ses över.

Om enheten lyckas få de lärare som har tvingats till undervisning på kurserna mer positiva så har enheten för högskolepedagogik lyckats, menar en lärarutbildare. Lärarutbildarna vill bidra med en insikt hos lärarna om att det är ett ansvar att undervisa, men för vissa delar av personalen är det endast forskarmeritering som räknas.

Flera lärarutbildare menar att det finns en potential för effektivisering av undervisningen om det digitala lärarstödet skulle användas i högre utsträckning. Det handlar om att digitalisera, systematisera och automatisera istället för att skriva på papper. Den initiala tidskostnaden är förvisso hög för att lära sig att digitalisera sitt arbetssätt; sedan tjänar man dock in den tiden och blir mer effektiv. KTH har inte varit bra på att nå ut med information om vilka stödsystem som finns, enligt en lärarutbildare.

3.3 Pedagogisk utvecklare

Flera lärare framhåller att intentionerna med att införa en pedagogisk utvecklare vid varje skola är en bra idé. Några lärare framför att det vore en bättre idé med en pedagogisk utvecklare per program än per skola, medan andra lärare menar att det inte är en bra lösning eftersom vissa program är spridda över flera skolor som har olika förutsättningar och administrativa regler. Lärarna vittnar om att det finns en politisk och ekonomisk kamp mellan skolorna kopplad till fördelningen av kurser och program, och då kan det snarare behövas pedagogiskt stöd kopplat till en kurs på en viss institution.

En lärare menar att tanken med pedagogisk utvecklare är god, men att det förutsätter att det är rätt person som arbetar med detta. Det har varit svårt att hitta lämpliga individer; det ska vara personer som har både pedagogisk och akademisk legitimitet, men som också kan hitta utrymme i sin tjänst. Det framgår av intervjuerna att tjänsten som pedagogisk utvecklare har fördelats på flera personer inom några skolor.

Att den pedagogiska utvecklaren kommer att ha en funktion som innebär ett pedagogiskt samarbete med andra ses som positivt. En lärare tar upp att den pedagogiska utvecklaren inte enbart ska bedriva pedagogisk utveckling lokalt inom ramen för skolan både på kursnivå men också kursövergripande, men också fungera som brygga mot ECE och de andra skolorna.

Införandet av en pedagogisk utvecklare var ett förhastat beslut av KTH centralt, menar en lärare. Några lärare framhåller emellertid att det är det är oerhört positivt och visar att det finns ett intresse från KTH centralt att satsa på undervisning – det sänder en signal om att undervisning är viktigt.

3.4 Löpande stöd och support – synen på digitala stödsystem

Då det gäller de digitala stödsystemen har de lärare som vi har pratat med omfattande synpunkter. Det finns personer som tycker att vissa stödsystem fungerar bra, men generellt får de digitala stödsystemen kraftig kritik. Detta beror i hög utsträckning på att det är svårt att veta vilket system som ska användas till vad, att det finns system som inte alls är användarvänliga och att det är brist på samordning av system.

3.4.1 Om Bilda och KTH Social

Bilda och KTH Social är system som får både ris och ros av lärarna. Några lärare framhåller att lärplattformarna bidrar till en väldigt stor effektivisering.

Många lärare resonerar om Bilda i förhållande till Social och de olika funktionerna som finns i systemen. En lärare berättar att kollegorna gillar Bilda på den egna skolan – det är lite fyrkantigt men det fungerar. Samtidigt framhåller en annan lärare att Bilda har en del brister och är ett gammalmodigt system. En lärare menar att Bilda är svårt att förstå när man första gången ska bygga upp en kurs, men när det väl är gjort fungerar allt bra och det är ett smidigt system för inlämningsuppgifter och som dessutom gör det enkelt att kontrollera plagiering.

Det finns många individuella uppfattningar om Bilda och KTH Social. Det är inte möjligt att använda båda systemen, menar en lärare, medan en annan menar att båda systemen kan användas men att det då är viktigt att information kan överföras mellan systemen.

Lärarna upplever inte att det är tydligt om KTH centralt tänker stödja både Bilda och KTH Social i framtiden. Flera av våra respondenter uppfattar att KTH centralt håller på att gå över till KTH Social och att man kollektivansluter alla kurser, vilket kan ge studenterna intrycket att kurssidorna som skapas automatiskt i Social ska användas av läraren. En person berättar att det talas om att Bilda är för dyrt och ska ersättas, men KTH centralt ger inget besked om hur det kommer att bli. Ett antal lärare menar att de har blivit intvingade i KTH Social. En person tror att om Bilda försvinner kommer det troligen resultera i att den skolan skaffar ett eget system som kan ersätta Bilda.

3.4.2 Om Kopps och schemaläggning

Många lärare är kritiska mot schemaläggningssystemet Kopps. Några lärare menar att Kopps är gjort för att användas av vana administratörer och inte av lärare som använder systemet mer sällan. Även om en lärare har satt sig in i systemet en gång så är det lätt att glömma till nästa gång, om det går för lång tid mellan tillfällena.

Kritiken är emellanåt hård; somliga menar att Kopps är kaosartat och att det är en skandal att införa ett sådant system. Exempel på problem har varit att Kopps inte var anpassat till att höstterminen slutar i januari – systemets schema upphörde den sista december och gick inte att förlänga. Ett annat problem har varit att veckorna började med en söndag. Några lärare uttrycker en stor frustration och säger att det har tagit oerhört mycket tid att använda Kopps. En lärare anser att gränssnittet i det nya schemasystemet är rörigt, att det är svårt att hitta det egna schemat, att hitta lokaler och att hitta sitt eget namn. Han menar att KTH centralt måste haft mycket bråttom när man införde detta system. Några lärare är rädda att de nu sitter fast i detta system, eftersom det är upphandlat för en tioårsperiod.

Alla lärare lägger dock inte in information i Kopps själva. En lärare berättar att det är studierektorn som lägger in scheman och kursplaner på deras skola, vilket också har att göra med att schemaläggningssystemet inte innehåller någon säkerhet och att det är alldeles för lätt att ändra andras information. En lärare framhåller att schemaläggningen kanske skulle kunna göras bättre, men att det kanske är kommunikationen kring schemaläggning som behöver förbättras.

3.4.3 Om Ladok

Ett antal lärare tar även upp studiedokumentationssystemet Ladok som problematiskt och då särskilt att det är ett oflexibelt system som kräver en stor arbetsinsats av lärarna. Flera menar att det borde kunna gå att överföra information automatiskt från en fil eller ett annat program till Ladok. En lärare nämner att några skolor har byggt egna system, som ger ett direktgränssnitt till Ladok.

Ett antal lärare upplever att processen att rapportera in betyg är omständlig, eftersom den innehåller flera steg. Processen innebär att läraren skriver in betyg i ett dokument och därefter skriver ut det på papper, som också i vissa fall ska skrivas under. Därefter lämnas pappret till en administratör som matar in betygen i Ladok. Sedan ska läraren kontrollera att betygen är korrekt inmatade och skriva under ett papper som lämnas tillbaka till administratören. För de som dessutom använder Daisy tillkommer ytterligare steg.

Några lärare vill själva lägga in informationen i Ladok, medan andra lärare menar att det är bra att det är en administratör som lägger in informationen i Ladok. Problemen som uppstår här är att det är för få administratörer och att Ladok-rapporteringen blir personberoende, eftersom det inte finns någon back-up om någon är borta. Det gör att det blir arbetstoppar t.ex. vid kursstart.

En lärare framhåller att det vore bra om lärarna kunde få utökade läsrättigheter i Ladok, eftersom det finns en hel del väsentlig information i Ladok som inte går att hitta någon annanstans. Ett exempel är att läraren i KTH:s system vid kursstart endast får information om de studenter som läser kursen första gången, inte om de som går om kursen. Den informationen finns i Ladok, som läraren inte har tillgång till, men inte i KTH:s andra system.

3.4.4 Om system för kursutvärdering

Lärarna efterfrågar stödsystem för att följa upp studenternas inställningar till kurserna. En lärare menar att en sådan funktion finns i Bilda, men att inhämtningen av studenternas åsikter borde systematiseras och automatiseras i högre utsträckning. Just när det gäller uppföljning av studenternas åsikter om kurser menar en lärare att det är viktigt med ett system där man själv kan utforma kursutvärderingar efter eget behov.

Andra lärare menar att det som framförallt behöver utvecklas är kursanalysen, så att man får bättre stöd i att förbättra sig som lärare. Den blankett som finns för kursanalys idag är väldigt formalistisk. Mycket av informationen i kursanalyser borde kunna sammanställas automatiskt, men detta är inte möjligt idag.

3.4.5 Lärarnas syn på studenternas behov av digitala stödsystem

Lärarna fick också frågor om vilka typer av digitala stödsystem som studenterna har behov av och vilka system som behövs för att uppnå bättre kommunikation mellan lärare och studenter. Här menar många lärare att studenterna har behov av att det finns *en* kanal där det enkelt går att hitta information som rör utbildningen, medan några lärare menar att studenterna inte har problem med att använda flera olika system.

Några lärare menar att KTH Social fungerar bra för studenterna vad gäller att få tag på information och som verktyg för kommunikation med läraren. Andra menar att Social ignoreras av många studenter på grund av att det finns många barnsjukdomar i systemet – ett exempel är att studenterna får e-post varje gång en lärare skickar ut information om en förändring i en kurs och det gäller även om studenten deltagit i kursen för flera år sedan. Studenten blir då överöst av e-post som inte är relevant.

Några lärare menar att det borde finnas ett bekvämt nätbaserat system där studenterna kan anmäla sig till laborationer och leverera inlämningsuppgifter. En del använder externa system och andra programmerar egna system. Inom KTH Social testas just nu ett system för inlämningsuppgifter. Det finns lärare som kommunicerar med sina studenter via Facebook, men alla tycker inte att det är bra.

3.4.6 Om egenutvecklade och externa system

I intervjuerna blir det tydligt att det finns programmeringskunniga lärare vid KTH som skapar egna lösningar när de anser att det saknas funktioner i de befintliga centrala systemen. Det finns också exempel där lärare har tillverkat egna system, program eller makron för att effektivisera vissa rutinartade uppgifter som annars kräver ett betydande manuellt arbete. Dessa lösningar förekommer dock i begränsad skala. På en del institutioner använder flera personer dessa system, medan det på andra håll är enskilda lärare som själva tar fram ett system som bara de använder.

Det finns även lärare som använder externa stödsystem som stöd i undervisningen, ofta i form av olika slags webbsystem som t.ex. Doodle Link eller Dropbox. Några lärare använder också andra externa system för att studenterna ska kunna anmäla sig till laborationer. Det finns även digitala stödsystem för inlämningsuppgifter som studenter och lärare får då de köper en viss kursbok; i dessa stödsystem finns exempelvis funktioner för själv rättande inlämningsuppgifter.

3.4.7 Om Funka

Inom KTH finns en samordnande funktion för studenter som är i behov av stöd pga. funktionsnedsättningar som kallas för Funka. Flera lärare tycker att Funka fungerar bra, men att det är tydligt att Funka är under utveckling. Det kan exempelvis vara problematiskt för läraren att lämna in en tenta till Funka och att få tillbaka den för rättning. Flera lärare menar att de har en känsla av att de som arbetar i Funka är överbelastade.

3.4.8 Om stödsystemen för lokaler

Flera lärare tar upp problematiken kring lokaler och de problem som finns kring stödsystemen. En lärare menar att han personligen måste gå via en administratör för att komma in i en sal, eftersom läraren inte har befogenheter att göra detta själv. En annan lärare berättar att lärare inte har tillgång till undervisningssalar på andra tider än när den är bokad.

Konferens- och grupprum betalar institutionen inte för, men föreläsningssalarna interndebiteras, vilket gör att det i praktiken blir två system för att boka undervisningslokaler. I syfte att spara in på den egna institutionens resurser bokas föreläsningssalarna i minsta möjliga grad, med följderna att de ofta står tomma medan konferens- och grupprum utnyttjas maximalt, även sittgrupper i korridorer.

3.4.9 Testverksamheten för skanning av tentor

Det framgår i diskussionerna med lärarna att KTH håller på att testa nya system eller nya tillägg till system. Ett positivt exempel är en testverksamhet kring att skanna tentor. Det gör bl.a. att lärarna kan kommentera studenternas svar elektroniskt. Lärarna tror också att metoden bidrar till att förhindra fusk, eftersom det tidigare har varit möjligt för studenter att lägga in ett extra papper eller skriva till text på baksidan då de fått ut den rättade tentan för att granska den. De skannade tentorna gör även att återlämningen underlättas eftersom studenterna inte behöver passa tider och kanske stå i kö för att få ut sin tenta.

3.4.10 Förslag på nytt stödsystem som borde införas: plattform för e-lärande

Det är tydligt att många lärare anser att det finns alldeles för många stödsystem och att alla inte tycker om nya centrala initiativ. Det finns dock en form av nytt digitalt stödsystem som flera anser borde införas från central nivå och det är en plattform för e-lärande. Några lärare menar att om detta inte tas fram centralt är risken att det växer fram många olika lokala modeller som efter en tid etableras bland lärarna, vilket skulle försvåra införandet av enhetliga system för e-lärande längre fram.

Flera lärare tar upp att det måste finnas ett mer omfattande administrativt stöd för e-lärande. En lärare menar även att det måste finnas ett ställe för lärarna att kunna spela in föreläsningar, vilket skulle omfatta studio, kontrollrum, samt olika former av tekniskt stöd och även pedagogiskt stöd. Om KTH centralt vill att skolorna ska göra fler inspelade föreläsningar måste det finnas bra förutsättningar.

4. Styrning och kompetens

I detta kapitel redovisas lärarnas uppfattningar om den administration som förknippas med undervisningen, deras syn på den övergripande samordningen av stödsystemen och vilka möjligheter till inflytande som finns avseende lärarstöd.

4.1 Administration kopplad till undervisning

När de intervjuade lärarna beskriver sin egen arbetsituation och den administration som är förknippad med undervisning är den mest framträdande upplevelsen att administrationen har ökat. Lärarna anser att det framförallt är en konsekvens av att en betydande del av de lokala administrativa resurserna har minskat, inte minst genom att de administratörer som arbetat på institutions- eller programnivå har försvunnit.

Den minskade tillgången på administrativt stöd har resulterat i att fler administrativa uppgifter läggs på den enskilda läraren som därmed tvingas in i flera olika administrativa system som läraren varken arbetar regelbundet med eller behärskar. Flera lärare beskriver att de inför varje ny kurs på nytt måste lära sig systemen och lägga betydande arbetstid på att utföra triviala uppgifter som att registrera ett schema, boka lokaler eller registrera studenter. Flera lärare önskar att de i större utsträckning än idag hade möjlighet att delegera liknande uppgifter till en kursadministratör eller motsvarande. Andra lärare påpekar att större kurser normalt är välfinansierade och därmed inte lider av någon resursbrist, men att det likväl finns utrymme för ett mer effektivt resursutnyttjande även där.

Samtidigt uppfattar de intervjuade lärarna att den centrala administrationen stadigt växer. Denna administrativa resurs kan dock inte användas på samma sätt av den enskilde läraren som en lokal administratör och är därför inte till lika stor hjälp i administrationen av undervisningen.

Läraren är den person som studenterna oftast möter och är därmed den naturliga kontaktpersonen för studenterna när de har frågor kring sin utbildning. Därför är det viktigt att de administrativa systemen som stöder utbildningen fungerar – om något system fallerar så blir konsekvensen att kommunikationen mellan lärare och studenter kraftigt försåras. En intervjuad lärare nämner som ett exempel när systemet för anmälan till tentamen visade felaktiga datum, ett fel som kostade mycket tid för läraren att reda ut. De intervjuade lärarna upplever dessutom att studenterna sällan gör en bedömning av huruvida deras frågor kan besvaras av en lärare eller inte, men läraren känner likväl ett ansvar att hjälpa studenterna med deras frågor, även om en enskild fråga formellt inte är deras ansvar att ta i.

Samtliga lärare medger att de digitala stödsystem och det lärarstöd som står till buds totalt sett bidrar till att effektivisera undervisningen. Om man anlägger ett perspektiv på 5–10 år så har det skett enorma produktivitetsvinster genom införandet av olika digitala stödsystem. Det finns idag möjlighet, tack vare digitala verktyg och lärarstöd, att genomföra kurser på sätt som inte tidigare var möjligt. Lärarna på KTH har också goda tekniska kunskaper och kan hantera många av de problem som uppstår på egen hand eller genom att ta hjälp av någon kollega. Men lärarna förefaller samtidigt vara tekniskt otåliga och det skapas snabbt stor frustration i organisationen när tekniska system inte fungerar eller skapar onödigt merarbete.

4.2 Övergripande styrning och samordning av systemstöd

Lärarna upplever att det i flera avseenden saknas en övergripande samordning av de systemstöd som erbjuds. Det framkommer flera önskemål om att någon bör ta ett helhetsgrepp i större utsträckning än vad som har skett och analysera hur systemen kan integreras mer och komplettera varandras funktionalitet. Samtidigt betonar flera intervjuade lärare att det bland lärarkollegiet finns en stor misstänksamhet och starkt rotad skepsis mot direktiv, åtgärder eller rutiner som formuleras centralt inom universitetet och ska implementeras ute i verksamheten.

Det finns idag flera administrativa uppgifter som utförs av lärare som innebär användande av flera system som inte är integrerade i varandra. Flera av de intervjuade lärarna lyfter fram inrapporteringen av studenters betyg i Ladok som exempel på en arbetsuppgift där flera system (och personal) behöver användas. Det förefaller heller inte finnas något standardiserat arbetsflöde som tillämpas på hela KTH, men flera lärare menar att det är en process som skulle kunna effektiviseras och förenklas. Ett annat exempel på system som många lärare upplever är svårt att integrera med andra system är schemalägningsverktyget Kopps.

Som tidigare nämnts har det faktum att flera system samexisterar men inte är inbördes kompatibla fått konsekvensen att lärare tar in egna system som antingen ersätter befintliga system sanktionerade av KTH eller bidrar med ny funktionalitet. Alla dessa självständiga initiativ ger upphov till en bred flora av digitala stödsystem som lärare, och i vissa fall studenter, behöver förhålla sig till. Det bidrar också till att öka skillnaderna i arbetssätt och rutiner mellan olika utbildningsenheter på KTH. Mångfalden försvårar också för den centrala administrationen att bidra med ändamålsenligt stöd för alla system som lärarna använder i sin undervisning eller som studenterna möter i utbildningen.

En annan problematik kring de digitala stödsystemen och lärarstöd som vissa skolor på KTH möter är kopplad till samverkan med andra lärosäten. Vissa skolor har ett tätt samarbete med andra lärosäten rörande undervisning och de system som finns på KTH är inte alltid kompatibla med de system som andra lärosäten använder, vilket bidrar till att systemen blir svåra eller ineffektiva att använda på dessa kurser. Det gäller även när det är studenter från andra lärosäten som läser vissa kurser vid KTH.

Då det gäller supporten till de digitala stödsystemen och felavhjälpning så menar en lärare att det finns ett behov av *just-in-time*-stöd till lärarna. De flesta lärare har bara en kurs om året under en av de fyra perioderna och då måste stödet och supporten finnas på plats. Dessutom måste lärare i många fall planera sin undervisning på kvällstid och då behöver det finnas stöd och support att tillgå även utanför ordinarie arbetstid.

4.3 Möjligheten till påverkan och inflytande när det gäller lärarstöd

Flera lärare upplever att de problem som organisationen idag lever med vad gäller inkompatibla, otillräckliga och svåransända system bottnar i strukturella problem på hög nivå i organisationen. Lärarna menar att KTH nu får ta konsekvenserna av dåligt genomförda upphandlingar där en heltäckande kravprofil inte använts, eller av alltför snabba implementeringar av system som inte varit redo att användas i full skala.

Som tidigare nämnts så anser flera lärare att schemalägningsystemet Kopps är ett system som inte är anpassat för lärare. De anser att lärares och studenters perspektiv inte vägdes in när kravprofilen inför upphandlingen utformades och att schemaadministratörerna gavs för stort inflytande. Konsekvensen blev ett system som saknar många funktioner som lärare behöver och att systemet är svårt att använda för någon som inte är en van administratör.

Det finns emellertid andra processer där lärarna har varit med och kunnat påverka utvecklingen av system. En lärare lyfter fram utvecklingen av KTH Social som ett exempel som i högsta grad har varit möjligt att påverka. Men lärarna ger intrycket att det inte finns några tydliga kanaler för att hålla sig informerad om nya system eller förändringar. En lärare säger att det inte räcker med att skicka ut ett mail, det försvinner i bruset. En annan lärare pekar på att det kan finnas en attityd bland många att det är någon annan, mer engagerad, som representerar lärarnas intressen i olika referens- eller arbetsgrupper när nya system tas fram.

Flera lärare vittnar om långa ledtider för att utveckla och förbättra system, att deras förslag på konkreta förbättringar inte får gehör och att det tar lång tid innan tämligen akuta problem eller buggar åtgärdas. Flera lärare menar också att vissa system har upphandlats på ett sätt som inte skapar tillräckliga incitament för leverantörerna att utveckla och förbättra sina produkter efter att de har implementerats i verksamheten.

De intervjuade lärarna saknar formaliserade arenor där goda exempel kan lyftas upp och kommuniceras till en större krets än till enskilda kollegor, arbetslaget eller institutionen. På en skola genomfördes nyligen ett projekt som syftade till att samla in och sprida goda exempel på metoder för att effektivisera arbetet – vilket inte enbart omfattade undervisning – men projektet fick dessvärre inte tillräcklig någon fortsättning.

5. Kostnader

Flera lärare menar att de stora bristerna som finns i eller mellan vissa system skapar ineffektivitet som inte bara innebär en kostnad i tid och resurser utan i förlängningen även påverkar utbildningskvaliteten. All tid som måste läggas på onödigt icke värdeskapande arbete är tid som tas ifrån undervisningen och dialogen med studenter.

Det finns olika uppfattningar bland lärarna om hur pass bra eller dåligt de olika digitala stödsystemen passar just deras arbetssätt och rutiner, men de flesta är eniga om att det finns en stor förbättringspotential när det gäller att skapa struktur och göra de olika systemen mer inbördes kompatibla. Flera system har också ett föråldrat eller ologiskt användargränssnitt som gör dem svårare använda för ovana användare.

Flera lärare upplever att nya system eller administrativa rutiner införs för snabbt, innan systemen är redo för att användas i full skala eller saknar viktiga funktioner. Att införa ett nytt system innebär oftast stora investeringar i tid för användarna som måste lära nytt och anpassa sitt arbetssätt. Det är dock en kostnad som inte tas med i beräkningarna när ett nytt system införs, enligt lärarna. En lärare menar att denna kostnad bör vägas in när nya system planeras eller upphandlas.

6. Reflektioner och diskussion

Resultaten från undersökningen visar på en stor utvecklingspotential för lärarstödet och att det finns många goda idéer hos lärarna om hur KTH:s centrala administration på ett bättre sätt kan stödja och utveckla undervisningen i framtiden.

Det stöd som lärarna önskar ska ligga nära verksamheten i form av effektiva och samordnade digitala stödsystem liksom i form av assistenter, administratörer och stöd från enheten för högskolepedagogik. Lärarna upplever att de stora bristerna som finns i vissa system idag skapar ineffektivitet som går ut över utbildningskvalitet, arbetsmiljö och ekonomi. Många av lärarna uttrycker att de måste få tid till att vara lärare istället för administratörer.

KTH centralt bör på ett bättre sätt involvera lärarna, studenterna och andra berörda i införandet av eller utvecklingen av digitala stödsystem. Informationen kring de digitala stödsystemen bör även förbättras så att lärarna på ett enkelt sätt får kännedom om vilka system som finns och vilka funktioner de har samt i vilken mån de olika systemen kan kommunicera med varandra.

Enheten för högskolepedagogik skulle i framtiden kunna ha till uppgift att både bevaka och bejaka utvecklingen i omvärlden för att kunna tillföra nya tekniska lösningar till KTH och bidra till att utbildningen befinner sig i framkanten vad gäller tekniska hjälpmedel för att effektivisera och förbättra undervisningen.

Även när det gäller andra former av pedagogiskt stöd eller metodstöd kan enheten för högskolepedagogik överväga att utöka sitt stöd till lärarna, exempelvis vad gäller stödet till lärarna i arbetet med kursutvärderingar och kursanalyser. Det kan vara en god idé att använda de nyligen inrättade pedagogiska utvecklarna som kanal i detta arbete. För enheten kan de pedagogiska utvecklarna bidra med att identifiera behov, och för skolorna kan de bidra med att koordinera arbetet mellan utbildningarna.

Det kan finnas anledning för enheten för högskolepedagogik att identifiera och sprida goda exempel som finns lokalt ute på skolorna och som potentiellt även skulle kunna förbättra undervisningen på andra håll. Det finns många bra initiativ på KTH som kanske inte har fått den spridning som de förtjänar. Där kan en central funktion som enheten för högskolepedagogik spela en viktig roll genom att erbjuda en arena eller vara en resurs som bidrar till att lyfta upp och sprida dessa initiativ.

Enheten för högskolepedagogik bör även överväga att i högre utsträckning vara närvarande ute på skolorna och då särskilt på campusen i Flemingsberg, Södertälje, Kista och Haninge. Som organisationen ser ut idag kan det vara svårt för de lärare som undervisar på de campus som är lokaliserade utanför Stockholms innerstad att ta del av den service som enheten erbjuder. Dessa campus står dessutom för en betydande del av den undervisning som bedrivs på KTH vilket ytterligare motiverar en tydlig närvaro där.

Avslutningsvis bör det lyftas fram att det finns en stark vilja till utveckling bland KTH:s lärare och därmed goda förutsättningar för att fortsätta ett förändringsarbete som syftar till att effektivisera och förbättra undervisningen. Framgångsrika lärare bör premieras i högre grad och undervisningen bör få högre status. Om förutsättningarna för undervisning förbättras leder det till att lärarnas önskemål om att erbjuda sina studenter en utbildning i världsklass uppfylls.

Faugert & Co Utvärdering AB
Grevgatan 15, 1 tr
114 53 Stockholm
Sweden
T +46 8 55 11 81 00
F +46 8 55 11 81 01
E info@faugert.se
www.faugert.se
www.technopolis-group.com